

Regeling van de Minister van Infrastructuur en Milieu, van 27 maart 2012, nr. IENM/BSK-2012/21444, houdende vaststelling van de eisen voor de praktijkexamens voor de rijbewijscategorieën D1, E bij D1, D en E bij D (Regeling eisen praktijkexamens rijbewijscategorieën D1, E bij D1, D en E bij D)

De Minister van Infrastructuur en Milieu,

Gelet op richtlijn nr. 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs (PbEU L 403) en artikel 111, vierde lid, van de Wegenverkeerswet 1994;

Besluit:

§ 1. Eisen voor de praktijkexamens voor rijbewijscategorie D1 en E bij D1

Artikel 1

De eisen waaraan de aanvrager van het praktijkexamen voor de rijbewijscategorie D1 en E bij D1 voldoet, zijn nader uitgewerkt in de bij deze regeling behorende bijlage, Toetsmatrijs praktijkexamen D1, E bij D1, D en E bij D.

§ 2. Eisen voor de praktijkexamens voor rijbewijscategorie D en E bij D

Artikel 2

De eisen waaraan de aanvrager van het praktijkexamen voor de rijbewijscategorie D en E bij D voldoet, zijn nader uitgewerkt in de bij deze regeling behorende bijlage Toetsmatrijs praktijkexamen D1, E bij D1, D en E bij D.

§ 3. Overige bepalingen

Artikel 3

Het CBR draagt er zorg voor dat het resultaat van het examen aan de aanvrager bekend wordt gemaakt. Bij een onvoldoende examen wordt tevens aangegeven aan welke exameneisen de aanvrager niet heeft voldaan.

Artikel 4

De Regeling eisen praktijkexamens rijbewijscategorieën D en E bij D wordt ingetrokken.

Artikel 5

Deze regeling treedt in werking op het tijdstip waarop artikel I, onderdelen A tot en met L, van de wet van 26 januari 2012 tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 en de Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993 in verband met de implementatie van de derde rijbewijsrichtlijn (Stb. 2012, 39) in werking treedt.

Artikel 6

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling eisen praktijkexamens rijbewijscategorieën D1, E bij D1, D en E bij D.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen.*

BIJLAGE BIJ DE ARTIKELEN 1 EN 2 VAN DE REGELING EISEN PRAKTIJKEXAMENS RIJBEWIJSCATEGORIEËN D1, E BIJ D1, D EN E BIJ D

Eind- en toetstermen voor het praktijk-examen rijbewijs voor categorie D1, E bij D1, D en E bij D

Opgesteld door: CCV

Naam: Praktijk D1/D1E/D en DE

Toelichting op tabel met afbakening Tax = Taxonomiecode R = Reproductieve vaardigheid P = Productieve vaardigheid

Nr	Eindtermen
1.	Rijklar controle (8.1, 8.1.1, 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4, 8.1.5, 8.1.7, 8.1.8 richtlijn 2000/56/EG)
2.	Professioneel rijgedrag (1.3, deel 2, paragraaf 2.2, pagina 13 richtlijn 2003/59/EG)
3.	Verkeersgedrag tijdens een rit (1.5 richtlijn 2003/59/EG) (8.1.9, 8.3, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 richtlijn 2000/56/EG)
4.	Bijzondere verrichtingen (8.2, 8.2.1, 8.2.2, 8.2.4 richtlijn 2000/56/EG)
5.	Voertuigbeheersing richtlijn (1.4, 1.5, 1.6 richtlijn 2003/59/EG 93.1 richtlijn 2000/56/EG)
6.	Ergonomie en veiligheid (8.1.2 en 8.3.9 richtlijn 2000/56/EG)

Eindtermen/toetstermen:	Afbakening:	Taxonomie code:
Rijklar controle (8.1, 8.1.1, 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4, 8.1.5, 8.1.7, 8.1.8 richtlijn 2000/56/EG)		
1.1	Voertuigdocumenten controleren De kandidaat is in staat om voor uitvoering van een rit de voertuigdocumenten te controleren en te vertalen naar praktisch gebruik: – kentekenbewijs; – APK-bewijs. – logboek airco	R
1.2	Buitenzijde voertuig controleren De kandidaat is in staat om steekproefsgewijs visueel verschillende controles aan de buitenzijde van het voertuig uit te voeren gericht op een veilig weggebruik. <i>Algemene staat van het voertuig:</i> – stand van het voertuig; – lekkages; – controle onder het voertuig; – schade; – goede bevestiging van voertuigonderdelen; – carrosserie; – goede sluiting deuren/luiken <i>Bij de wielen/banden:</i> – staat/profiel van de banden; – bandenspanning; – vastzitten van de wielmoeren; – aanwezigheid van spatschermen; – de wielophanging en vering. <i>Bij verlichting:</i> – goede staat en werking van de wettelijke verlichtingen/reflectie. <i>Bij de ruiten:</i> – voorruit en zijruiten (schoon, geen barst in zichtveld bestuurder); – goede staat en werking van de ruitenwissers. <i>Koppelmechanisme (alleen bij DE):</i> – het koppelmechanisme controleren; – de lucht- electro- en ABS-verbindingen controleren.	R

Eindtermen/toetstermen:		Afbakening:	Taxonomie code:
1.3	Vloeistoffen controleren en aanvullen	De kandidaat is in staat steekproefsgewijs te controleren of er voldoende vloeistoffen aanwezig zijn in de reservoirs van: <ul style="list-style-type: none"> - de motorolie; - de koelvloeistof; - de ruitenwisservloeistof; - de koppelvloeistof; - de accu; - de stuurinrichting; - de centrale vetsmering; - het brandstofsysteem. - het reservoir van de hydropomp 	R
1.4	Binnenzijde voertuig controleren	De kandidaat is in staat om steekproefsgewijs visueel verschillende controles aan de binnenzijde van het voertuig uit te voeren: <ul style="list-style-type: none"> - interpretatie dashboardinformatie; - simulatie wat te doen bij het branden van waarschuwinglampje(s) - bediening van de claxon; - bediening van de tachograaf; - stand van de luchtdrukmeters; - werking van het remsysteem door middel van de remproef; - aanwezigheid en werking nooduitgangen; - aanwezigheid voldoende EHBO-benodigdheden; - brandblussers en andere veiligheidsvoorzieningen; - controle op de staat van het interieur. - Controle op de juiste werking van de gordels op passagierszitplaatsen. 	R
1.5	Het voertuig rijklaar maken	De kandidaat is in staat om voor uitvoering van een rit het voertuig rijklaar te maken door juist afstellen van: <ul style="list-style-type: none"> - de stoel; - de spiegels; - de hoofdsteun; - het stuur; - eventueel aanwezige zichtsystemen. 	R
Professioneel rijgedrag (1.3,deel 2, paragraaf 2.2, pagina 13 richtlijn 2003/59/EG)			
2.1	Professioneel rijgedrag toepassen volgens de principes van 'Het Nieuwe Rijden'	De kandidaat is in staat om tijdens de rit de principes van het professioneel rijgedrag toe te passen: <ul style="list-style-type: none"> - starten zonder gas geven; - wijze van accelereren en schakelen (zo vroeg mogelijk naar een hogere versnelling, rekening houdend met een zo optimaal mogelijk toerental); - rijden met een gelijkmatige snelheid; - voldoende afstand bewaren ten opzichte van medeweggebruikers; - anticiperen op verkeersontwikkelingen; - wijze van vertragen (uitrollen in de versnelling, gebruik maken van het rolvermogen van het voertuig); - het gebruik van hulpremsystemen - comfortabel rijden met passagiers 	R
Verkeersgedrag tijdens een rit (1.5 richtlijn 2003/59/EG) (8.1.9, 8.3, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 richtlijn 2000/56/EG)			
3.1	Veilig verkeersgedrag	De kandidaat is in staat om tijdens een rit veilig verkeersgedrag te tonen. <i>Verkeersgedrag tijdens het wegrijden</i> De kandidaat is in staat veilig weg te rijden: <ul style="list-style-type: none"> - na een stop in en buiten het verkeer. <i>Verkeersgedrag tijdens het rijden op de weg</i> De kandidaat is in staat om op de weg veilig verkeersgedrag te tonen tijdens: <ul style="list-style-type: none"> - het rijden op rechte wegedeelten; - het rijden van bochten in het wegverloop; - het naderen en passeren van kruispunten; - het afslaan; - het in- en uitvoegen; - het inhalen en voorbijgaan; - tegemoetkomen en ingehaald worden; - het wisselen van rijstrook en andere zijdelingse verplaatsingen. 	R

Eindtermen/toetstermen:		Afbakening:	Taxonomie code:
		<p><i>Verkeersgedrag bij bijzondere weggedeelten</i></p> <p>De kandidaat is in staat om bij bijzondere weggedeelten veilig verkeersgedrag te vertonen tijdens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het wegrijden vanuit/inrijden van een in- en uitrit; - het rijden op een erf; - het naderen en oversteken van spoorwegovergangen; - het naderen en passeren van (voetgangers)oversteekplaatsen; - het naderen en passeren van tram- en bushaltes; - het naderen en passeren van rotondes; - het rijden van stijgende en/of dalende wegen over een langere afstand (indien mogelijk); - het rijden door tunnels. 	
3.2	Algemeen verkeersgedrag	<p>Tijdens de rit laat de kandidaat zien te beschikken over een defensieve en sociale rijstijl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekening houden met de belangen van medeweggebruikers en het comfort van passagiers; - anticiperen op verkeersontwikkelingen; - positieve communicatie met medeweggebruikers. 	R
3.3	Kijkgedrag	<p>De kandidaat laat tijdens de rit zien te beschikken over juist en functioneel kijkgedrag gericht op actief waarnemen van de verkeerssituatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rondom het voertuig kijken; - gebruik maken van aanwezige zichtsystemen (spiegels/camera's/ e.d) zowel binnen als buiten de bus; - dichtbij kijken; - ver weg kijken. 	R
3.4	Route uitzetten en rijden	<p>De kandidaat is in staat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - op basis van een ritopdracht een route uit te zetten met gebruik van hulpmiddelen (navigatieapparatuur, plattegrond en/of stratenboek); - een route te rijden met gebruik van hulpmiddelen (navigatieapparatuur, plattegrond en/of stratenboek) zodanig dat dit geen gevaar of onnodige hinder voor het overige verkeer oplevert. 	R
Bijzondere verrichtingen (8.2, 8.2.1, 8.2.2, 8.2.4 richtlijn 2000/56/EG)			
4.1	Bijzondere verrichtingen uitvoeren (D en DE)	<p>De kandidaat is in staat de volgende bijzondere verrichtingen uit te voeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - recht achteruitrijden; - achteruitrijden van een aangegeven bocht; - keren; - hellingproef; - stoppen om passagiers te laten in- en/of uitstappen. <p>Tijdens de bijzondere verrichting is de kandidaat in staat rekening te houden met de verkeersveiligheid.</p>	R
4.2	Bijzondere verrichtingen uitvoeren (alleen voor DE)	<p>De kandidaat is in staat om een voertuig en aanhangwagen of oplegger die niet in het verlengde van elkaar staan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - te koppelen; - los te koppelen. 	R
Voertuigbeheersing richtlijn (1.4, 1.5, 1.6 richtlijn 2003/59/EG 93.1 richtlijn 2000/56/EG)			
5.1	Voertuigbeheersing	<p>De kandidaat is in staat om tijdens de rit het voertuig correct te bedienen door juist gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de koppeling (niet bij automaat); - gaspedaal ; - de rem (inclusief alternatieve remmen indien aanwezig); - de versnelling (juiste versnelling bij het profiel van het wegdek/ belasting van het voertuig); <p>De kandidaat is in staat om tijdens de rit het voertuig correct te besturen.</p> <p>De kandidaat is in staat om tijdens de rit alle onderdelen van het dashboard en cabine te gebruiken, zonder hierbij de verkeersveiligheid in het gedrang te brengen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verlichting; - richtingaanwijzers; - airco/verwarming; - cruise controle; - andere rijtechnische voorzieningen. 	R

Eindtermen/toetstermen:		Afbakening:	Taxonomie code:
Ergonomie en veiligheid (8.1.2 en 8.3.9 richtlijn 2000/56/EG)			
6.1	Ergonomie	De kandidaat heeft tijdens de rit een juiste zit- en stuurhouding. De kandidaat is in staat om persoonlijke blessures te voorkomen door juist in- en uitstap gedrag.	R
6.2	Veiligheid	De kandidaat maakt tijdens de rit gebruik van de veiligheidsgordels. De kandidaat is in staat de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen bij het verlaten van het voertuig: – ter voorkoming van ongevallen; – deuren afsluiten; – contactsleutel meenemen.	R

TOELICHTING

In verband met de implementatie van richtlijn nr. 2006/126/EG van het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs (PbEu L 403; derde rijbewijsrichtlijn) moet met het oog op de nieuwe rijbewijscategorieën een aantal nieuwe ministeriële regelingen worden vastgesteld. In de onderhavige regeling zijn de eisen opgenomen voor de praktijkexamens voor de rijbewijscategorieën D1, E bij D1, D en E bij D. De eisen voor de rijbewijscategorieën D1 en E bij D1 zijn gebaseerd op de oude Regeling eisen praktijkexamens rijbewijscategorie D en E bij D.

De Regeling eisen praktijkexamens rijbewijscategorie D is ingetrokken.

Ter implementatie van de derde rijbewijsrichtlijn zijn tevens – op het niveau van de formele wet – de Wegenverkeerswet 1994 en de Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993 aangepast en – op het niveau van algemene maatregel van bestuur – het Reglement rijbewijzen en het Besluit rijonderricht motorrijtuigen 2009.

Administratieve lasten

Voor de berekening van de gevolgen voor de administratieve lasten voor de burger en het bedrijfsleven die voortvloeien uit deze regeling wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het aan de wet ten grondslag liggende wetsvoorstel tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 en de Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993 in verband met de implementatie van de derde rijbewijsrichtlijn (Kamerstukken II 2011/12, 32 380, nr. 3) en de nota van toelichting bij het daarop gebaseerde besluit tot wijziging van het Reglement rijbewijzen en het Besluit rijonderricht motorrijtuigen 2009.

Vaste verandermomenten

De regeling treedt in werking op tijdstip waarop de wet van 26 januari 2012 tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 en de Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993 in verband met de implementatie van de derde rijbewijsrichtlijn (Stb. 2012, 39) in werking treedt. Er wordt een uitzondering gemaakt op de systematiek van vaste verandermomenten, omdat de datum van inwerkingtreding is gekoppeld aan de in de richtlijn opgenomen datum van inwerkingtreding en het implementatie van Europese regelgeving betreft.

*De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen.*